

בעולם

אמריקה אשר גיליתי

עופר קרול, ש.ה.מ., אגף בעלי חיים

התעניינתי בארה"ב הוא הזנת פרות החלב. לא אפרט כאן את המלצות ה-NRC אשר כבר פורסמו ועוד תפורסמה בנפרד, אבל ראוי לזכור שהמלצות אלו באות אמנם לאור ניסויים ותצפיות הנערכות ע"י בני אדם ובתור כאלו קיימות בהן גישות, דעות ופרושים שונים. וזה אמור מבלי להביע דעה על הביצוע במשק, אשר במקרים רבים מישם שיטת הזנה מסוימת, ובעיקר משיקולים בכוח אדם ולאו דווקא משיקולי תזונה.

למעשה תלויה הזנת פרות החלב במידה רבה בתנאי האיזור בו מצויה הרפת. בצפון קליפורניה, יוטה ומישיגן ראיתי בעיקר תחמיצי תירס ומעט אספסת. בדרום קליפורניה כמעט רק שחת אספסת ובג'ורג'יה תחמיצי תירס וחיטה בתוספת שחת דגן. כמעט בכל המשקים התערובת או מרכיביה הם הזולים ביותר שניתנים להשגה, כן שבאיזור אחד כמעט רק גרגירי תירס, באחר שעורה וכד'. כל חומר שיש לו מחיר ניתן לרכישה על ידי כל משק ודי להזמינו בטלפון. מכוני התערובת ערוכים ומיצרים לכל משק תערובת בהרכב המוזמן על ידו.

האמריקאים גילו את גרגירי הכותנה ומשתמשים בהם היום במדינות רבות ובכמויות של עד 4-5 ק"ג לראש ליום. אין להם הנחיה מקצועית מבוססת למגבלת מכסימום בהאבסת מזון זה, ואילו מכוני מחקר שונים התחילו רק עתה לערוך ניסויים רבייהיקף באביסתו לפרות חלב. אני מקווה שענין זה ירחיב את הידע שלנו בסוג זה של מזון בעתיד. העבודות שנעשו עד כה מצביעות על פחיתה מסוימת באחוז החלבון בחלב באביסת גרגירי הכותנה.

המזון הטבעי של מעלי גירה הוא כפי הנראה

בחודשים יוני-יולי 1978 הייתי בסיור לימודים במספר מקומות בארצות הברית. לא הייתי הראשון ולבטח גם לא המבקר האחרון, אבל דומני שגיליתי את "אמריקה שלי" ועל אמריקה זאת אנסה לספר.

הרושם הכללי הוא של גודל ומרחב, או במלים אחרות, התחושה שאתה נמצא ביבשת גדולה, "בהרבה אמריקות", אשר יש והן דומות אחת לשניה אבל יש גם השונות ביותר זו מזו.

עדר הבקר לחלב שאני ראיתי, ולפי נתונים שקראתי, כולל מ-40-50 פרות ל-2,500 פרות, עם כל קשת ההבדלים אשר ביניהם. מה שמוגדר כעדר גדול (בין 400-500 פרות ומעלה) הוא רק כ-7%-9% מס"כ העדרים באמריקה בכלל (ומרובים ביותר העדרים המשפחתיים בני 40-150 פרות). הגעתי אליהם מאחר ואישית התעניינתי בעדרים הגדולים, אבל כאמור לעיל חלקם במרבית המדינות הוא קטן יחסית.

ראיתי את שראו מבקרים שקדמו לי וזה חלב נקי, אבל לא ראיתי מכון חליבה אחיד וכמעט בכל משק בו ביקרתי היה משהו שונה במכון ובציודו. המכנה המשותף הוא משך שעות הפעולה של המכון לפחות בעדרים הגדולים, כאשר החולב שכיר ושכרו נמוך יחסית ויש לו ענין לעבוד בלילה ובסוף השבוע. לכן מעדיפים להשקיע שעות עבודה ולא מזדרזים להשקיע במכון שיחלוב מהר יותר.

ראיתי רפתות גדולות וקטנות וכולן כאחת נקיות. ביחוד הרשימוני הרפתות הגדולות באיזור ריברסייד (Riverside) בדרום קליפורניה, אשר בעליהן הינם ממוצא הולנדי ואשר השכילו לשלב יפה את הגודל האמריקני עם הסדר, הנקיון והפרח ההולנדי.

הנושא המרכזי בו אני עוסק ואשר בו

ובתוספת תחמיץ תירס המוגש חופשי ואילו התערובות, גרעיני הכותנה וכדומה בחישוב נורמטיבי לפי ייצור החלב. האספסת נקצרת 3 פעמים במשך הקיץ, כאשר קציר ראשון ושלישי לפרות והקציר השני שאיכותו נמוכה יותר – לעגלות. השחת הנקצרת מונחת בשדה כ-5 ימים לייבוש ואילו הכיבוש נעשה בלילה כדי למנוע הפסדי עלים.

הנוף מזכיר את עמק יזרעאל, אלא שההרים מסביב בגובה של כ-3,000–4,000 מטר וביניהם גם פסגות עטורות שלג נצחי. עמק שופע מים הבוקעים מן הקרקע כמעיינות ארטזיים ללא צורך בשאיבה. בצפון מדינת יוטה בעיר לוגן, במסגרת האוניברסיטה המקומית, מצוי מרכז בינלאומי בו נאספים נתוני בדיקות מספוא מכל רחבי העולם ומרוכזים יחד כמאגר נתונים עצום במחשב העומד לרשות כל מי שנוקק לכך. עובדי מרכז זה מכשירים גם אנשי מעבדה מארצות שונות כדי שהנתונים הנאגרים יהיו אחידים ונבדקו באותן שיטות בדיקה. מאגר נתונים זה מהווה מקור אינפורמציה עיקרי לטבלאות השונות המתפרסמות לאחר מכן ע"י הוועדות השונות של מועצת המחקר הלאומית (NRC).

(המשך יבוא בחוברת 158)

מזון גס. כאשר מדובר בפרות עתירות תנובה המזון הגס הוא משובח ובאופן מעשי – מעט שחת אספסת, תערובת משובחת מוקצבת ותחמיץ תירס חופשי. באזורים אחרים, בנוסף לתערובת המוקצבת, ניתנת שחת אספסת חופשית, ללא שקילה. הערכה בדיעבד היא לצריכה של עד 10 ק"ג שחת לראש ליום. גם אנשי המחקר בדוגמת המנה לפרה, שמשקלה 650 ק"ג ומניבה 27 ק"ג חלב עם 3.5% שומן, כפי שמפרסמים בהוצאה החדשה של ה-NRC, מציגים מנה המכילה 6 ק"ג חומר יבש שחת אספסת, 7 ק"ג חומר יבש תחמיץ תירס, בתוספת ל-3.85 ק"ג חומר יבש גרגירי תירס טחונים ו-1.45 ק"ג כוספה סויה.

יש שמשתמשים ברקיקי אספסת (בעיקר מסיבות נוחיות ומחירי הובלה) ואז מקפידים שהם יבואו בנוסף לתחמיץ התירס, אבל לא ראיתי ולא מומלץ לתת אותם לבקר כמזון גס יחיד.

העדרים הגדולים מחולקים לקבוצות, וגם כאן הגישות והשיטות שונות ביותר. יש הטוענים שאין זה טוב מבחינה אירגונית להחזיק עדר בן יותר מ-400 פרות, וראיתי משק בן 800 פרות המחולק אירגונית לשני עדרים בני 400 פרות. אותו משק מצויד בשני מכוני חליבה נפרדים באותו מקום, ב"חצר" אחת. מספר הפרות בקבוצה הוא כ-80–120, אבל בעדרים הגדולים מאוד גם 180–200.

המלצות ה-NRC ושרותי ההדרכה בקליפורניה הן למנות שונות לפי גודל הפרה ותנובת החלב ואמנם יש משקים הנוהגים כך ומעבירים פרות מקבוצה לקבוצה מדי חודש. אולם יש גם משקים אחרים, המחזיקים קבוצות קבועות וכמעט אותה רמת הזנה כל השנה. הנוהגים כך מסכימים שיש לשיטה זו יתרונות ביצוע גדולים ביותר, אבל גם מעט בזבז מזון. את חלקו הראשון של הסיור עשיתי במדינת יוטה אשר במערב התיכון – מדינה קטנה יחסית בעלת אוכלוסית פרות המונה כ-70,000 ראש בממוצע של 80 ראש לעדר (פגשתי רק עדר אחד בו כ-1,100 פרות). ההזנה בשחת אספסת בכמות של כ-5–6 ק"ג לראש ליום

על מותו של

חיים וקסמן ז"ל

מוותיקי הרפתנים וממעצבי הענף בארץ,

מתאבלים בוקרי ישראל ביחד עם
משפחתו וקיבוצו בית אלפא

התאחדות מגדלי בקר בישראל